

Vznik a začiatky KST

Politicko-spoločenské zmeny na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia sa odrazili aj v turistickom hnutí. Už v posledných rokoch pred týmto míľnikom dostávalo sa organizovanej turistike v rámci zjednotenej telovýchovy trochu viac voľnosti. Ale snahy o obnovenie nezávislého celoplošného turistického spolku zostávali nenaplnené. Začiatok roka 1990 naznačil, že história z konca šesťdesiatych rokov sa pravdepodobne nezopakuje a politické zmeny budú trvalé. V tejto klíme sa prejavil tlak na všetkých úrovniach turistickej organizačnej štruktúry smerujúci k realizácii jej zmien.

Klub slovenských turistov začal svoje pôsobenie už 24. februára 1990 v Bratislave, keď 136 delegátov z turistických odborov z celého Slovenska na mimoriadnej konferencii zväzu turistiky SO ČSZTV ustanovilo vznik KST. Delegáti schválili Dočasné stanovy KST a za predsedu výkonného výboru spolku zvolili JUDr. Dalimíra Kubalu. Deklarovali, že KST sa ako samostatný subjekt hlási do zväzku so Slovenským združením telesnej kultúry (SZTK) na základe demokratických princípov, pričom ale nevylúčili možnosť neskoršieho vystúpenia z tohto združenia. Prihlásili sa k participácii na ochrane prírody a zdôraznili význam výchovnej práce s mládežou. Vytvorili pracovnú skupinu, ktorej úlohou bolo zaoberať sa otázkami majetkového vyrovnania po bývalých organizáciách KSTL a ČSZTV.

V úvodníku Krás Slovenska, čísla 6/1990, pod názvom Položili sme základný kameň predseda VV KST Dalimír Kubala ocenil obnovu činnosti spolku KSTL (Klub slovenských turistov a lyžiarov), ktorý zanikol pred 40 rokmi násilným včlenením do Jednotnej telovýchovnej organizácie (JTO) Sokol. Pripomenul, že KSTL nebol telovýchovnou organizáciou, ale predovšetkým inštitúciou cestovného ruchu s bohatou majetkovou základňou (više 100 chat, útulní a nocľahárni), pričom plnil významné verejnoprospešné úlohy, ako sú stavba turistických ciest, chodníkov, značkovanie, vydávanie máp, turistickej literatúry, výstavba, prevádzka a údržba turistických chat, útulní a nocľahárni a ochrana pamätihodností vrátane hradov a kaštieľov. Napriek tomu bol do JTO Sokol včlenený. Zdôraznil, že KST sa hlási za nástupcu bývalého KSTL, má svoje stanovy, právnu subjektivitu a program, čím slovenskí turisti položili základný kameň svojho klubu

Zo života
Klubu slovenských turistov

s celoslovenským pôsobením. V čísle 10/1990 Krás Slovenska sa v hlavičke rubriky Zo života KST prvýkrát objavil nový znak KST, ktorého autorkou je Kamila Jakubéciová. 13. októbra 1990 zasadala Ústredná rada KST v autokempingu Strečno. Za prítomnosti predsedu Výkonného výboru SZTK Ing. Štefana Gašparíka predniesol Dr. Kubala rozsiahlu správu o činnosti za obdobie od posledného zasadnutia na Donovaloch. Pozornosť v nej venoval aj stavu rokovaní o navrátení chat, na ktoré okrem Slovenského horolezeckého spolku IAMES vzniesol nárok aj lyžiarsky zväz. Ing. Vratislav Schaal informoval o nových organizačných smerniciach TOM. Zdôraznil dôležitosť riešenia ekonomiky a ekológie, ocenil novú možnosť samostatne pracovať s mládežou, ale varoval pred hrozbou likvidácie turistických a mládežníckych oddielov vo viacerých telovýchovných jednotách.

Na 1. valnom zhromaždení KST 1. decembra 1990 sa zišlo vyše 130 delegátov z celého Slovenska. Bilancovali činnosť od mimoriadneho zjazdu vo februári 1990 a stanovili zásady ďalšieho rozvoja organizovanej turistiky v nových spoločenských podmienkach. Pozornosť venovali spolковой organizačnej štruktúre a vzťahom k telovýchovným asociáciám a SZTK. Obširne diskutovali o ekonomických i majetkových otázkach. Dohodnuté závery preniesli do úprav Stanov KST a zvolili orgány KST na najbližšie funkčné obdobie. Popri predsedovi KST boli zvolení traja podpredsedovia (za západoslovenský, stredoslovenský a východoslovenský región), predseda revíznej komisie a predsedovia jednotlivých komisií a zborov KST. Predsedom KST sa opäť stal JUDr. Dalimír Kubala, ktorý upriamil pozornosť na dôležitú úlohu najbližších dní – vynaložiť maximálne úsilie na prinavrátenie majetku, odobratého turistickým spolkom späť do vlastníctva turistov.

KST sa vo svojich stanovách prihlásil k nástupníctvu po KSTL a logicky si nárokoval aj navrátenie turistických chat pri rozdeľovaní majetku po zaniknutom ČSZTV. Napriek intenzívnemu úsiliu sa podarilo získať späť len malú časť bývalého majetku KČST, KSTL a ČSZTV.

KST hneď od svojho vzniku reagoval aj na nové možnosti komunikácie so zahraničnými turistickými spolkami, i keď v krátkom období do konca roka 1992, v ktorom ešte existovala ČSFR, to bola aj úloha novovytvorenej Federácie českých a slovenských turistov. KST na spomenutom valnom zhromaždení 1. decembra 1990 odsúhlasilo svoje účinkovanie v úlohe pozorovateľa v medzinárodnej organizácii Priatelia prírody (Naturfreunde Internationale) a v kanoistickej federácii ICF (International Canoe Federation). Poverilo vedenie KST rokovať o vstupe KST do Európskej asociácie turistických spolkov (ERA-EWV-FERP) a zintenzívniť spoluprácu s turistickými organizáciami Poľska, Rakúska a Maďarska. Zástupcovia KST sa v rokoch 1990 – 1991 podieľali na príprave 52. Rally FICC (Medzinárodnej federácie kempingu a karavaningu), ktorá sa mala uskutočniť v roku 1991 na Slovensku vo Vysokých Tatrách. Štafetu týchto významných podujatí na predchádzajúcom ročníku spolu s predsedom organizačného výboru „52. Rally FICC 1991 Vysoké Tatry“ prof. Gustávom Sládekom prevzali JUDr. Dalimír

Kubala a Ing. Ladislav Kányai, sekretár organizačného výboru rally. Toto podujatie sa v roku 1991 úspešne uskutočnilo za účasti 5 105 účastníkov z 28 členských štátov FICC.

Rozbehnutá činnosť KST zahŕňala aj zabezpečenie značkovania turistických trás, vytváranie podmienok na zapojenie odborníkov z celého Slovenska do spolkovkej činnosti a zlepšovanie toku informácií medzi článkami organizačnej štruktúry KST. Jednou zo stanovených úloh bolo aj získavanie nových čitateľov časopisu Krásy Slovenska, propagovanie jeho využívania medzi členmi a podpora tohto, aj medzi turistami obľúbeného časopisu, s vtedy už 70-ročnou tradíciou.

Do KST postupne vstúpila drvivá väčšina členov bývalého zväzu turistiky SO ČSZTV a zakrátko sa objavili aj prvé výsledky úspešnej činnosti, na ktorých bolo možné ďalej stavať. Dôkazom úspešného budovania na dobrých základoch je dnes prosperujúci spolok s viac ako 20 tisícmi aktívnych členov a ďalšími tisíckami priaznivcov, ktorí sa zúčastňujú na jeho podujatiach.

Miroslav Herchl

42. zraz cykloturistov KST sa predsa uskutočnil

Už po tretíkrát v histórii našich cykloturistických zrazov uskutočnilo sa toto celoslovenské podujatie v Turci. Pôvodne sa na zorganizovanie cyklozrazu v tradičnom augustovom termíne podujal región KST Turiec, no tri mesiace pred termínom od toho odstúpil. Nezmierili sa s tým predsedovia dvoch vrútockých klubov, Ing. Ján Pullmann z KST Vrútky a Jozef Haráni z TK Fatra Vrútky, a s podporou ich členov hľadali náhradné riešenie. Inšpiroval ich záujem pravidelných účastníkov aj povzbudenie výkonného výboru

i cyklosekcie Klubu slovenských turistov. Riešenie napokon našli. Spojili sa s mestom Vrútky na čele s primátorom Mgr. Branislavom Zacharidesom. Dohodli sa, že zraz bude súčasťou programu slávností Dní mesta Vrútky v termíne od 10. do 12. septembra.

Keď však koncom leta začal stúpať počet pozitívne testovaných na COVID-19, mesto svoje oslavy zrušilo. Cyklozraz však odolal a zostal! Aký bol? V porovnaní s predchádzajúcim ročníkom komornejší a sprevádzali ho prísne hygienické opatrenia. Hoci hlavné

oficiality – slávnostné otvorenie a ukončenie podujatia sa v piatok kuriózne vtlesnali do jediného dňa, účastníci mohli od štvrtka do nedele absolvovať bohatý cykloturistický aj sprievodný program. Na piatok a sobotu organizátori pripravili spoločné trasy so sprievodným vozidlom a zdravotníckym zabezpečením. Každý prezentovaný účastník dostal nielen informačný bulletin, účastnícky list a pekný zrazový odznak, ale aj propagačné materiály s turistickými cieľmi v Turci i celom Žilinskom samosprávnom kraji s mapou cyklotrás, takže kto chcel, mohol sa Turčianskou záhradkou túlať aj individuálne. Udalosťou sprievodného programu v mestskej kultúrnej sále Kriváň bol krst knihy-kroniky Na dvoch kolesách (autori Ing. Ernest Rusnák a Ing. Miroslav Herchl). Publikácia slovom a obrazom zachytáva atmosféru 41 cykloturistických zrazov a meniacu sa tvár cykloturistiky od roku 1978 po 2019. Prírodu Turca záujemcom priblížili prezentácie Jaskyne a hory a Flóra a fauna vo Veľkej Fatre. Súčasťou oficiálneho otvorenia zrazu za účasti primátora mesta Vrútky Mgr. B. Zacharidesa, zástupcu primátora mesta Martin Ing. R. Kollára, predsedu KST Ing. P. Dragúňa a predsedu cyklosekcie KST M. Čajku bolo aj slávnostné otvorenie Oddychovej zóny, ktorá bude súčasťou budovanej cyklotrasy z Martina do Vrútok a perspektívne až do Žiliny.

Zrazu sa celkovo zúčastnilo 130 cyklistov z celého Slovenska. Najpočetnejšie skupiny prišli zo Starej Ľubovne, Nižnej na Orave,

Vinného a Prešova. Najmladšími účastníkmi boli dvojročný dvojčičky Marek a Patrik Švecovci zo Stropkova, ktorých rodičia vozili v príviesnom vozíku. Len o trochu starší, triapolročný Matej Macko zo Starej Ľubovne už dokázal v zrazovom pelotóne pod dohľadom rodičov prejsť na svojom bicykliku celý úsek z Vrútok po Krpeľany. Okrem cyklotrás boli v programovej ponuke aj hrad Sklabiňa, Šútovský vodopád, výstupy na Martinské hole, Kľačiansku Maguru a Minčol. K zdarnému bezúrazovému priebehu a celkovej pohode prispelo aj krásne slnečné počasie. Hlavným organizátorom Ing. Jánovi Pullmannovi a Jozefovi Haránimu patrí uznanie a poďakovanie, že napriek nepriaznivým okolnostiam, ktoré prípravu 42. cyklozrazu komplikovali, nestratili guráž a spolu so svojím štábom nedovolili, aby sa reťaz cyklozrazov roztrhla. Zrazovú štafetu vo Vrútkach prevzali Oravci, a tak sa môžeme tešiť na 43. zraz cykloturistov v Nižnej na Orave.

text: Miroslav Herchl

foto: Miroslav Herchl a Helena Pullmannová

21. valné zhromaždenie KST

V Liptovskom Mikuláši sa 26. a 27. septembra pri dodržaní vyžadovaných protipandemických opatrení uskutočnilo 21. valné zhromaždenie (VZ) Klubu slovenských turistov. VZ okrem iného schválilo nezmenenú výšku členských poplatkov na rok 2021 a potvrdilo nedávno zverejnené výsledky výberového konania na nájomcov vysokohorských chát.

Predseda KST Peter Dragúň: „Koronakrízou nás donútila presunúť valné zhromaždenie z jarného na jesenný termín a zdá sa, že sme to stihli len tak-tak, tesne pred druhou vlnou pandémie a zákazu stretávať sa. Popri dobrej účasti a obsahovo bohatšej diskusii našich delegátov ma tentoraz potešila

účasť viacerých významných hostí. Že sme v segmente športu pre všetkých významnou národnou športovou organizáciou, potvrdil svojou prítomnosťou a príhovorom prezident SOŠV Anton Siekel. V mene RTVS vystúpila so zaujímavou prezentáciou a návrhom spolupráce pri propagovaní turistických podujatí intendantka Rádia Regina-západ Mária Grebeňová-Laczová. Veľmi pozorne sme počúvali aj zástupcov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, štátnych radcov Lýdiu Babjakovú a Braňa Mráza. Z ich slov mám nádej, že docenenie významu kvalitného turistického značenia sa už nebude prejavovať len štátnou finančnou dotáciou na obnovu a údržbu značenia, ale aj aktívnejšou snahou pomôcť nám dosiahnuť legislatívnu ochranu siete vyznačených trás.“

Na snemovanie KST poslali zdravice aj Vratislav Chvátaľ (KČT), Jerzy Kaplon (PTTK), Ján Holko (AŠPV SR) a Daniel Kollár (DAJAMA). Daniel Kollár upriamil pozornosť na blížiacu sa storočnicu časopisu Krásy Slovenska, ktorú si chce redakcia v spolupráci s KST uctiť viacerými podujatiami a celoročnou putovnou výstavou venovanou stému výročiu vzniku časopisu.

*text: Dušan Valúch,
foto: Tomáš Grman*

Za Milanom Kubišom

Rodák z Lysej pod Makytou Milan Kubiš (nar. 11. 9. 1940) sa po dvoch desaťročiach novinárskej praxe v denníku Šport, kde okrem iného viedol Turistické okienko, v roku 1986 stal šéfom redakcie vlastivedného časopisu Krásy Slovenska. V roku 1991 nakrátko odišiel, no potom v redakcii pôsobil opäť, od roku 1993 do roku 2002. Ako všestranný novinár-športovec o športe nielen písal, ale dosiahol aj medailové úspechy na majstrovstvách Európy v kategórii novinárov v plávaní aj v lyžiarskej štafete, bol tiež nadšencom diaľkových pochodov, ktorých absolvoval takmer sto. V KST pracoval v sekcii pešej turistiky, jeho srdcovkou bola príprava každoročného turistického stretnutia čitateľov časopisu Krásy Slovenska. Ako novinár-turista dával priestor popri akademickej geografii a etnografii aj praktickému, turisticky zameranému obsahu – zaviedol rubriky ako Tip na túru, Tip na víkend, Lekár radí turistom, čím prispel k formovaniu súčasnej podoby časopisu. Srdec novinára, športovca a turistu Milana Kubiša, jedného z galérie nezabudnuteľných šéfredaktorov Krásy Slovenska, dotklo tesne po dovŕšení okrúhlych 80 rokov, 12. 9. 2020. Česť jeho pamiatke!

DV

Obnovený záznamník Hrady a zámky Slovenska

Za uplynulých päť rokov boli obnovené tradičné záznamníky k trom populárnym turistickým tematickým odznakom (TTO) – Cesta hrdinov SNP, Za krásami Slovenska a Hrady a zámky Slovenska. Najnovší z nich je záznamník venovaný hradom a zámkom a kuriózne sú okolnosti jeho vzniku. Podmienky na získanie tohto odznaku pôvodne vyhlásila začiatkom roku 1989 Komisia pešej a vysokohorskej turistiky pri Výbore zväzu turistiky, ktorá patrí pod Slovenský ústredný výbor Československého zväzu telesnej výchovy (rozkošná skratka PaVhT VZT SÚV ČSZTV) v rámci príprav socialistickej telovýchovy na VII. československú Spartakiádu – najmasovejšiu športovú udalosť. Príspevkom turistov bol odznak, ktorého získanie si vyžadovalo dlhodobú a cielenú aktivitu. Novembrové udalosti v tom roku však znamenali koniec tzv. vedúcej úlohy strany, následné politické zmeny zmietli komunistickou ideológiou podfarbený „folklor“ vo všetkých oblastiach života, teda aj v športe.

Spartakiáda sa neuskutočnila, no záznamník ďalších 30 rokov plnil svoj účel a poslanie: „...(odznak) má podnietiť kultúrno-poznávací program turistov zameraný na históriu Slovenska a na jej hlbšie poznanie metódou vlastného prieskumu i štúdia. Spoznávanie hradov a zámkov má vzbudiť úctu k odvahe, húževnatosti a remeselnému fortieľu našich predkov, ktorí v minulosti za ťažkých podmienok tieto stavby vytvorili. Plnenie podmienok na získanie tohto odznaku má dať turistom dlhodobý plán turistických ciest a umocniť v nich vlastenecké povedomie príslušnosti k nášmu kultúrnemu a pracovitému národu.“ Pripravili sme teda nové, revidované a doplnené vydanie záznamníka, ktorý obsahuje 116 objektov geograficky rozdelených na tri súbory (oblasť stredoslovenská, východoslovenská a západoslovenská) a na tzv. povinné a voliteľné. Ilustračnými fotografiami zo svojho obsiahleho archívu pomohol geograf a fotograf Ján Lacika, člen redakčnej rady časopisu Krásy Slovenska. Kritérium získania odznaku je celkom náročné: treba zdokumentovať návštevu 100 objektov – všetkých 70 povinných a 30 spomedzi voliteľných. Výzvu pre pátračov predstavuje časť Pozostatky a stopy ďalších opevnených objektov na území Slovenska, kde sa spomína ďalších 83 objektov. Po niektorých ešte vidno v teréne zarastajúce zvyšky muriva, po iných je stopa už len v archívoch a legendách. Záznamník, ktorý sa môže stať na niekoľko rokov vzrušujúcim itinerárom vašich klubových alebo rodinných výletov do prírody a histórie Slovenska, sa dá získať cez sekretariát KST v cene 3 € plus poštovné.

DV

Objednajte si kalendár podujatí KST 2021

V aktuálnej ročenke Klubu slovenských turistov predstavujeme jednotlivé turistické odvetvia, zoznam ubytovacích zariadení, kde možno získať zľavu z ceny ubytovania na základe členstva v KST, prehľad miestnych klubov KST, národné parky Slovenska a nájdete tu i ďalšie užitočné informácie. Jadrom 160-stranovej publikácie je kalendár podujatí, zostavený v dobrej viere, že koronakríza ustúpi a zmiznú aj súvisiace obmedzenia, s ktorými zápasíme v roku 2020. Kalendár bude v decembri 2020 v limitovanom počte distribuovaný na regionálne združenia a miestne kluby KST. Kto chce získať vlastný výtlačok, môže si ho objednať na adrese ustredie@kst.sk (cena 3 € + poštovné).

DV

